

***Weissia rostellata* (Brid.) Lindb. (Dwerg-paarlmos) herontdekt in Nederland**

Chr. (Chris) Buter
Looiersveld 48, 5121 KE Rijen

Summary: *Weissia rostellata* (Brid.) Lindb. rediscovered in the Netherlands.

Weissia rostellata (Brid.) Lindb., a rare moss species for the whole of NW Europe, was rediscovered after 92 years at two localities along the river Meuse about two kilometers apart, one near the village of Giessen, the other near Poederijensehoek, province of Noord-Brabant.

Tijdens het veldwerk met betrekking tot een mossen-inventarisatie project in het gebied rond de voormalige forten van Brakel, Poederijen en Giessen, werd een sloot aangetroffen die meer dan gewone aandacht trok vanwege het feit dat deze of recent (voorjaar 1999) was gegraven ofwel zeer goed geschoond. Van een mosflora was hier op dat moment nauwelijks of geen sprake, met andere woorden: niets anders dan kale, vrij steile wanden. Besloten werd deze plaats begin najaar nogmaals te bezoeken, dit met het oog op een mogelijk rijke oogst aan pioniersoorten. Dit tweede bezoek vond plaats op 24 september 1999. Aan de oorspronkelijke verwachtingen werd enigermate tegemoet gekomen door de aanwezigheid van een mosflora op een eerder bescheiden schaal. Soorten als *Barbula unguiculata*, *Physcomitrium pyriforme*, *Tortula truncata* en *Leptobryum pyriforme* waren present. Opmerkelijk was de aanwezigheid van enige juveniele planten van *Atrichum undulatum*. Daarnaast werden enige kleine zoden van een mossoort aangetroffen, welke in het veld niet herkend werd, maar enige zwakke associatie opriep met *Pseudephemerum nitidum*. Dezerzijds niet geplaagd door ijver, maar meer nog vanwege het feit dat het betrokken inventarisatieonderzoek het geesteskind is van Henry Kreeftenberg, werd deze verzocht thuis een en ander nader te bekijken. Na microscopisch onderzoek stelde hij vast dat het om *Weissia rostellata* moest handelen. De aard van deze vaststelling nu maakte een second opinion wel zeer wenselijk. Hiertoe werd de Pottiaceae-deskundige Flip Sollman benaderd, die, zoals altijd, zijn gewaardeerde medewerking verleende en vaststelde dat de determinatie correct was. Zodoende kan, na meer dan 90 jaren, *Weissia rostellata* wederom als behorende tot de Nederlandse mosflora worden aangemerkt.

De groeiplaats is gelegen in de zuidelijke punt van de Struikwaard, een voormalige uiterwaard langs de Afgedamde Maas, en oostelijk van de dorpskern van Giessen (RD-coördinaat 130/422). De betrokken sloot ligt buitendijks tussen weilanden met een duidelijk verschillend karakter. Enerzijds de kenmerkende “vette Hollandse weiden” waarop begrazing door koeien en schapen en anderzijds verruigende percelen met o.a. veel Akkerdistel. De betrokken mossen werden aangetroffen op licht zandige klei van de slootkant met een noordelijke expositie, aan de zijde van de “vette weilanden”. De andere oever (aan de verruigde zijde) kent geen mosflora van enige betekenis. Voorts was het zo, dat de betrokken mossen vrijwel uitsluitend werden aangetroffen net op de grens van grasland en bovenzijde slootkant, veelal onder kort overhangend gras. Hierbij was sprake van verspreid en separaat staande polletjes of kleine zoden waarbij alleen *Weissia rostellata* en *Tortula truncata* samen en in enige gevallen ook door elkaar groeiden. De bedekkingsgraad van de diverse mossoorten kan het best als spaarzaam gekenmerkt worden waarbij de presentie van *Weissia rostellata* zeer gering moet heten. (Eventuele belangstellenden voor materiaal moeten dan ook bij voorbaat teleurgesteld worden!). De aangetroffen planten voldoen goed aan zowel de beschrijving gegeven in (Touw & Rubers 1989) als aan de afbeeldingen in Landwehr (1984).

In september 1999 werden ook twee plekken *Weissia rostellata* ontdekt bovenaan de binnenzijde van de winterdijk van de Afgedamde Maas bij Poederoijensehoek (RD-coördinaat 132/422). Het betreffende deel van het dijklichaam bevat veel baksteenfragmenten en steengruis en wijkt dus qua standplaats nogal af van de locatie bij Giessen. Op 30 maart 2000 waren de populaties *Weissia* hier nog steeds aanwezig. De locatie bij Giessen werd voorjaar 2000 niet bezocht.

Weilanden, zeker als ze in gebruik zijn bij veehouders, zijn over het algemeen weinig in trek bij bryologen voor onderzoek. Toch kunnen ze, zoals uit het hier beschreven geval blijkt, opmerkelijke verrassingen in petto hebben. M.i. moeten *Weissia rostellata* en soortgelijke zeldzame mossen vaker voorkomen dan tot dusver is vastgesteld. Geef daarom eens uitvoering aan het motto: “Trek eens ‘n dagje naar de wei!”

Literatuur

Landwehr J 1984. Nieuwe Atlas Nederlandse Bladmossen. Uitg. Thieme & Cie, Zutphen.

Touw A & WV Rubers 1989. De Nederlandse Bladmossen. Stg. Uitg. KNNV.